

SALUT DOCENT: eines per a la prevenció

1. Què és la prevenció de riscos laborals (PRL)?

S'entén per prevenció de riscos laborals el conjunt d'activitats, mesures adoptades o previstes en totes les fases de l'activitat de l'empresa amb la finalitat d'evitar o disminuir els riscos derivats del treball (art. 4.1 de la Llei 31/1995, de prevenció de riscos laborals).

El seu principal objectiu es garantir la seguretat i la salut del personal treballador mitjançant unes condicions adequades en els llocs de treball.

2. Accidents laborals i malalties professionals

2.1. Accident laboral és qualsevol lesió corporal que el treballador o treballadora pateixi en ocasió o per conseqüència del treball que executa per compte d'altri.

Són constitutives d'accident de treball les lesions que pateixi el treballador o treballadora durant el temps que treballa i en el lloc de treball.

D'acord amb la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, el director o directora del centre educatiu públic del Departament ha de notificar als Serveis Territorials o al Consorci d'Educació de Barcelona qualsevol accident o incident laboral que hagi sofert el personal que treballa al centre, hi hagi una baixa posterior de la persona afectada o no. Aquesta notificació s'ha de fer d'acord amb el model "full de notificació d'accident, incident laboral o malaltia professional" degudament formalitzat.

Una còpia del full de notificació d'accidents s'ha de lliurar a la persona afectada i una altra s'ha de conservar a l'arxiu del centre.

Alguns accidents que tenen la consideració d'accident laboral:

- In itinere: El que pateixi el treballador/a anant de casa a la feina o tornant de la feina a casa pel trajecte habitual.
- In mision: El que es produeix durant els desplaçaments que el treballador/a faci fora del centre de treball, en compliment de les ordres dels seus superiors.

Terminis de notificació d'un accident:

- Inmediatament, en cas d'accident mortal.
- 24 hores, en cas d'accidents amb baixa molt greu, accidents greus i accidents que afectin més de quatre persones.
- 48 hores, en cas d'accidents amb baixa lleus, accidents sense baixa i incidents laborals.

2.2. Malaltia professional és la que contreu el treballador o treballadora com a conseqüència del treball que executa per compte d'altri en les activitats que s'especifiquen en el quadre aprovat en el Reial decret 1299/2006 i que estigui provocada per l'acció dels elements o substàncies que s'hi indiquen per a cada malaltia.
<http://bit.ly/1n7oBSw>.

En el cas dels i les docents només es reconeix com a malaltia professional els nòduls a les cordes

vocals (BOE 302 de 19 de novembre, RD 1299/2006).

Les malalties no incloses en aquest reial decret que tinguin com a conseqüència exclusiva la realització de la seva professió seran considerades com a accident laboral.

3. La prevenció de riscos laborals al Departament d'Educació.

Fruit del marc legal, en la gestió de la prevenció de riscos laborals al Departament d'Educació hi participen diferents figures, i cal destacar-ne les següents:

El **Servei de Prevenció de Riscos Laborals** és la unitat administrativa creada arran de l'aparició del Decret 183/2000, i s'encarrega de gestionar la prevenció de riscos laborals del personal del Departament i dels centres de la seva titularitat.

Les **seccions de prevenció de riscos laborals** són les unitats administratives presents a cada un dels Serveis Territorials del Departament d'Educació, i s'encarreguen de la gestió de la prevenció de riscos laborals als centres i a les persones que presten servei en el seu àmbit territorial.

Els **delegats i delegades de prevenció** són els representants dels treballadors i treballadores amb funcions específiques en matèria de prevenció de riscos laborals, i han estat escollits d'entre els delegats i delegades sindicals sortits de les eleccions sindicals per la junta de personal corresponent.

Competències

- Acompanyar els tècnics i tècniques en les avaluacions i als inspectors i inspectores de Treball i Seguretat Social en les visites als centres de treball.
- Accedir al centre en cas d'accident laboral.
- Realitzar visites als centres de treball per exercir la vigilància i el control de l'estat de les condicions de treball, accedint a qualsevol zona i comunicar-se

durant la jornada amb els treballadors i treballadores.

- Accedir a la documentació del centre, el qual ha de disposar obligatòriament.

Els incompliments per part del centre de treball d'aquestes competències atribuïdes als delegats i delegades de prevenció són considerades infraccions greus segons la legislació vigent.

El **coordinador o coordinadora de prevenció de riscos laborals** és el treballador o treballadora designat a cada centre de treball del Departament d'Educació, amb les funcions de promoure i coordinar les actuacions en matèria de salut i prevenció de riscos laborals, sempre en col·laboració i sota la supervisió i direcció de la persona responsable del centre de treball. És important que existeixi una bona coordinació entre el coordinador i coordinadora de riscos laborals del centre de treball i el delegat i delegada de prevenció.

Els **comitès de Seguretat i Salut** són els òrgans paritaris i col·legiats de participació destinats a la consulta regular i periòdica de les actuacions de l'entitat en matèria de prevenció de riscos. El Departament d'Educació té onze comitès.

La **Comissió Paritària de Prevenció de Riscos Laborals** (CPPRL) del personal del Departament d'Educació, està constituïda pels representants dels treballadors i treballadores i pels representants de l'Administració.

4. Aspectes tècnics i organitzatius: mesures d'acció preventiva

En la prevenció de riscos laborals hi ha quatre disciplines preventives diferenciades:

- Seguretat
- Ergonomia i psicociologia aplicada
- Higiene
- Medicina del treball

La prevenció de riscos laborals, pretén evitar que es produeixin accidents de treball i que apareguin malalties professionals.

4.1. Seguretat

Els principals riscos per a la seguretat dels treballadors i treballadores d'un centre tenen a veure amb el contacte amb superfícies perilloses (arestes tallants o punxegudes, etc.), cops amb elements mòbils o estàtics (calaixos oberts, caiguda de llibres, portes, etc.) i caigudes en el mateix pla i en alçada (obstacles als passadissos, escales en males condicions, etc.).

Aquests fets es produeixen en els espais de treball on es desenvolupa l'activitat: aules, despatxos, laboratoris, tallers, etc., i poden tenir conseqüències traumàtiques (ferides, contusions etc.). Per tal d'evitar-los caldrà que els espais de treball compleixin les condicions de seguretat establertes en la normativa vigent.

La direcció d'un centre educatiu ha de tenir una actitud activa pel que fa als següents riscos, relacionats amb:

- El manteniment de les instal·lacions.
- Possibles emergències que es puguin produir al centre. Pla d'emergència i pla d'autoprotecció.
- Els riscos generals presents en els diferents espais del centre.

4.1.1. Coordinació d'activitats empresarials

D'acord amb el Reial decret 171/2004, de 30 de gener, que desenvolupa l'article 24 de la Llei 31/1995, de prevenció de riscos laborals, en matèria de coordinació d'activitats empresarials, el director o directora del centre adoptarà les mesures necessàries perquè les empreses i persones que desenvolupin activitats al centre de treball rebin la informació i les instruccions adequades, amb relació als riscos existents al centre de treball i a les mesures de protecció i prevenció corresponents, així com les mesures d'emergència que s'han d'aplicar.

4.2. Ergonomia i psicociologia aplicada

4.2.1. Ergonomia

L'ergonomia és la ciència que tracta de l'adaptació del treball a les condicions psicològiques i anatomicofisiològiques de la persona, a fi que el binomi persona-màquina assoleixi l'eficàcia més gran possible.

4.2.2. Psicociologia aplicada

La psicociologia aplicada estudia les característiques de les condicions de treball i s'ocupa d'aquells factors relacionats amb l'organització del treball i la realització de la feina, els quals poden afectar la salut dels treballadors i treballadores.

Els factors de risc psicociològic es defineixen com aquelles condicions presents en una situació laboral directament relacionades amb l'organització del treball i el seu entorn social, amb el contingut i la realització de la tasca, i que es presenten amb capacitat per afectar el desenvolupament del treball i la salut del treballador o la treballadora.

El Departament d'Educació, per identificar i avaluar els factors de risc psicociològic, utilitza la metodologia FSICO versió 4.0 de l'Institut Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo.

4.3. Higiene industrial

La higiene industrial és el conjunt de procediments destinats a controlar els factors ambientals que poden afectar la salut en l'àmbit del treball. La seva finalitat és la de prevenir les malalties professionals. Cal identificar i conèixer, en el medi ambient de treball, la presència (real o potencial) d'agents contaminants (químics, físics i biològics).

4.4. Medicina del treball

Es dedica a l'estudi de les malalties i els accidents que es produeixen per causa o conseqüència de l'activitat laboral, així com les mesures de prevenció que han de ser adoptades per evitar-les o minorar les conseqüències. A totes aquestes actuacions les podem resumir amb el terme Vigilància de la Salut dels treballadors i treballadores.

La Vigilància de la Salut és una tècnica de prevenció que utilitza la medicina del treball per conèixer l'estat de salut dels treballadors i treballadores i/o detectar-ne els canvis. Amb el coneixement de l'estat de salut i dels seus canvis es pot saber com els riscos associats al lloc de treball influeixen en la salut de les persones i establir així mesures de prevenció per disminuir-ne els efectes o fins i tot eliminar-los.

En general, d'acord amb l'article 22 de la Llei de prevenció de riscos laborals, les actuacions de vigilància de la salut, ja es tracti de reconeixements

mèdics o d'altres actuacions preventives, són voluntàries per al personal treballador i només es poden dur a terme amb el seu consentiment. Els resultats de la vigilància de la salut s'envien de forma confidencial en sobre tancat a la persona interessada.

Les seccions de prevenció de riscos laborals contacten amb el director o directora del centre per tal de planificar la realització dels exàmens de salut o altres actuacions preventives.

4.4.1. Treballadors i treballadores especialment sensibles (TES)

L'article 25 de la Llei 31/1995 estableix que cal garantir de manera específica la protecció dels treballadors i treballadores que per les seves característiques personals o el seu estat biològic conegut siguin especialment sensibles als riscos derivats del treball.

Per garantir aquesta protecció, el metge o metgessa del treball del Servei de Prevenció de Riscos Laborals ha de valorar l'estat de salut del personal treballador tenint en compte els resultats de l'avaluació de riscos del lloc de treball i altra informació mèdica necessària. Així podrà determinar l'aptitud de la persona per al lloc de treball o la possible necessitat d'adaptació del lloc de treball a les seves característiques psicofísiques, o suggerir les recomanacions preventives més adients.

El director o directora del centre farà les adaptacions del lloc de treball del personal tot seguint les indicacions de la planificació preventiva establerta pel director o directora dels Serveis Territorials.

L'article 26 de la Llei de prevenció de riscos laborals preveu la protecció específica de la maternitat, part recent i lactància:

- Es recomana la notificació al Servei de Prevenció de Riscos Laborals de les embarassades que puguin estar exposades a situació de risc en el seu lloc de treball, per exemple, risc biològic.
- Hi ha la possibilitat d'adaptació del seu lloc de treball.
- En cas de no poder-se adaptar el lloc de treball en situació d'embaràs i/o lactància, es valorarà la

tramitació de la llicència/prestació per risc durant l'embaràs.

5. Protocols que els i les docents podem activar:

- Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actualització i la resolució de situacions d'assetjament psicològic laboral i altres discriminacions a la feina.

A principis del 2014, es va aprovar aquest protocol, amb l'únic vot en contra de CCOO, perquè no permet la participació dels representants dels treballadors i treballadores en la Comissió d'Investigació.

CCOO considerem que és molt important protegir i acompanyar a la persona afectada en tot el procés.

- Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actualització i la resolució de situacions d'assetjament sexual, per raó de sexe, d'orientació sexual i/o de la identitat sexual a l'administració de la Generalitat.

- Protocol d'actuació en situacions de violència contra treballadors del Departament d'Ensenyament, que presten serveis en centres educatius públics i serveis educatius, en l'exercici de les seves funcions, i danys als béns de l'Administració per part de membres de la comunitat educativa i/o tercers.

Des de CCOO, ens comprometem a continuar defensant la salut dels treballadors i treballadores. Garantim la nostra feina amb l'acompanyament i l'assessorament de les persones que estiguin patint una situació de violència o qualsevol tipus d'assetjament. COS EN LLUITA I MENT DESPERTA! PROTEGIM LA SALUT!